

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Riigikontroll

Juurdepääsupiirang 18.07.2024 - 18.07.2029

Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2

Jonatan Vseviov
kantsler
Välisministeerium

Meie 18.07.2024 nr 2-1/80128/17

Märgukiri auditi „Riigi 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tulemuste kohta Välisministeeriumi valitsemisalas

Austatud kantsler

Riigikontroll tegi riigi 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele hinnangu andmiseks audititoiminguid Välisministeeriumi valitsemisalas määral, mis oli vajalik, et veenduda riigi seisukohalt oluliste finantsaruannete kirjete õigsuses ning oluliste majandustehingute seaduslikkuses. Tehtud töö tulemuste põhjal koostab Riigikontroll ühe auditiaruande riigi kohta tervikuna.

Auditi käigus tegid audiitorid Välisministeeriumi valitsemisalas 2023. aasta septembrist kuni 2024. aasta juunini järgmisi audititoiminguid:

- kontrollisid valitsemisala 2023. aasta riigieelarve täitmise aruande õigsust;
- kontrollisid riigi seisukohast oluliste tehingute vastavust riigieelarve seadustele ja raamatupidamises kajastamise õigsust ning sisekontrollisüsteemi toimimist valdkondades nagu
 - toetuste andmine,
 - tööjõukulude arvestus,
 - majandamiskulude tegemine,
 - tehingud põhivaraga,
 - kohtuvaidluste nõuete ja kohustiste arvestus.

Riigikontroll ei tuvastanud riigieelarve täitmise aruande õigsuses, toetuste andmises ning tööjõukulude, kohtuvaidluste nõuete ja kohustiste arvestusega seotud sisekontrollisüsteemi toimimises, raamatupidamises kajastamisel ega tehingute seaduslikkuses kontrollitud ulatuses olulisi puudusi.

Tehtud audititoimingute tulemusena juhib Riigikontroll tähelepanu järgmistele puudustele majandamiskulude ja põhivara arvestuses, sh sisekontrollisüsteemi toimimises:

1. majandustehinguid ei ole mitte alati kajastatud õiges perioodis – 2023. aastal on kajastatud tulevaste perioodide kulusid (vt täpsemalt p 1);
2. majandamiskuludes on kajastatud ekslikult põhivara ja muid tegevuskulusid (vt täpsemalt p 2).

Detailsemalt on märgukirjas kirjeldatud tähelepanekud koos soovitustega esitatud märgukirja lisa 1.

Ootame Teie kirjalikku vastust märgukirjas tehtud soovitude kohta hiljemalt **12. augustiks 2024**.

Riigikontroll tänab Välisministeeriumi valitsemisala teenistujaid meeldiva koostöö eest ning loodab, et esitatud tähelepanekutest ja soovitustest on abi sisekontrollisüsteemi tõhustamisel ning raamatupidamisarvestuse parandamisel ministeeriumi valitsemisalas.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu-Nurminen
auditiosakonna peakontrolör

Hanna-Marleen Penno
Hanna-Marleen.Penno@riigikontroll.ee

Lisa 1. Märjukirja tähelepanekud detailsemalt

1. Välisministeerium ei ole kajastanud majandustehinguid õiges perioodis

Riigikontroll tuvastas auditis, et Välisministeerium (VÄM) on kajastanud 2023. aastast tulevaste perioodide kulusid. Auditi käigus tuvastati järgmised vead kulude periodiseerimisel:

- VÄM soetas litsentside tootetoetuse pikendusi kokku summas 85 779 eurot, toetuse kehtivusaeg on aastani 2026, kuid kajastas arvel esitatud majandamiskulud kogusummas 2023. aastast.
- Asutus soetas WiFi keskhalduse ja võrgu laiendamise seadmeid ning tarkvara ning kajastas lepingu alusel esitatud arve 2023. aastast. Lepingu kontrollimisel tuvastas Riigikontroll, et 3-aastaseks perioodiks ostetud tarkvara (summas 43 740 eurot) tulevaste perioodide kulu ületab kapitaliseerimise piirmäära ja see kulu tulnuks kajastada ettemaksuna tulevaste perioodide eest.
- VÄM soetas krüptovõrguseadmeid, millega kaasnes tootjapoolne koolitus maksumusega 82 909 eurot. Seadmed saadi kätte 27.12.2023 ning kasutajakoolitused toimusid 2024. aastal, kuid asutus on koolitustega seotud kulud kajastanud 2023. aastal majandamiskuludes.

Riigikontrolli hinnangul tulnuks eelpool nimetatud majandamiskulud kajastada tulevaste perioodide kuluna (ettemaksuna), sest kulud tuleb kajastada nende tekkimise perioodil. Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendis on ettenähtud erand, mille alusel võib arvestuse lihtsustamise eesmärgil kanda tulevaste perioodide kulu kohe kuluks, kui arvel või teatisel kajastatud ettemakse summa on väiksem põhivara kapitaliseerimise alampiirist. See erand eelpool toodud näidetele ei rakendu.

Auditeeritu selgituse kohaselt plaanitakse alates 2024. aastast hakata rakendama tulevaste perioodide kulude periodiseerimist. Vale periodiseerimise tõttu on 2023. aasta tulemiaruanDES ja riigieelarve täitmise aruanDES kulusid näidatud tegelikust suuremana 186 606 eurot.

Soovitus Välisministeeriumi kantslerile: järgida tekkepõhise arvestuse põhimõtteid kulude kajastamisel raamatupidamises ja eelarves.

2. Välisministeerium on kajastanud majandamiskuludes ekslikult põhivara ja muid tegevuskulusid

Sarnaselt eelmise aastaga tuvastas Riigikontroll majandamiskulude kontrolli käigus, et VÄM on kajastanud põhivara ja muid tegevuskulusid ekslikult majandamiskuludes.

- Ministeerium tellis hoone juures oleva parkla asfalteerimise, mille kogumaksumuseks oli 25 257 eurot, ning kajastas selle majandamiskuluna. Kuna parkla asfalteerimise tööd vastavad põhivara kriteeriumitele, tulnuks need Riigikontrolli hinnangul põhivarana arvele võtta. Auditi jooksul viga parandati.
- VÄM lõpetas enne tähtaega San Francisco ruumide üürilepingu, mis oli sõlmitud 2019. aastal kümneks aastaks. Kui üürilevõtja lõpetab lepingu enne tähtaega, on tal kohustus tasuda 4 kuu baasrendi summa. VÄM on seda tasu kajastanud ruumide üüri ja rendi majandamiskulude kontol.

Riigikontrolli arvates tulnuks see kajastada majandamiskulude asemel muu tegevuskuluna, kuna sisuliselt on tegemist lepingu ennetähtaegse lõpetamisega seotud hüvitisega, mille eest ei saadud vastu renditeenust. Tehingute vale kajastamine tekitab vigu lisaks raamatupidamisele ka eelarve täitmises. Auditi jooksul tuvastatud viga ei parandatud.

Soovitus Välisministeeriumi kantslerile: kajastada tehingud raamatupidamises ja eelarve täitmises nende majanduslikust sisust lähtudes, et anda õige ülevaade asutuste majandustehingutest.